IS DEZE STOEL VRIJ?

NELETTA
VAN
HEUVEN

IS DEZE STOEL VRIJ?

ARTNIK

Eerste druk, mei 2017
© Neletta van Heuven & ArtNik uitgaven, Deventer

Ontwerp: Artnic *creatief in communicatie*, Deventer
Omslagillustratie: Gerda Westinga
Eindredactie: Leo Enthoven

ISBN 978-94-90548-29-2
NUR 401

Behoudens uitzondering door de wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n) op het auteursrecht cq. de uitgeefster van deze uitgave (ArtNik Deventer, telefoon +31(0)570 667100 of www.artnik.nl) door de rechthebbende(n) gemachtigd namens hem (hen) op te treden, niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgeefster is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in artikel 17, lid 2, Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb. 351) ex artikel 16b, Auteurswet 1912, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden.

VOORWOORD

Een lekker drankje, een smakelijk gerecht en een boeiende krant hebben een heleboel gemeen. Alle drie zijn samengesteld uit allerlei ingrediënten die hun specifieke karakter en unieke smaak bepalen.

Columns zijn belangrijke smaakmakers in dagbladen, weekbladen en tijdschriften. Sommige mild, sommige pittig. Elke zichzelf respecterende publicatie bevat pennenvruchten van een of meer columnisten. Dagblad *de Stentor* bijvoorbeeld telt elke week bijna dertig columnisten. De hoeveelheid wekelijkse columns in deze krant overstijgt dat getal. Een aantal van deze scribenten krijgt meerdere keren per week ruimte hun zielenroerselen via inkt en krantenpapier met hun lezerspubliek te delen.

In dit land koesteren we, terecht, onze persvrijheid en onze vrijheid van meningsuiting. Binnen deze vrijheden komt de grootste vrijheid de columnist toe (samen met de cartoonist, maker van getekende columns). De columnist mag overdrijven, liegen, beledigen, choqueren, generaliseren, tieren, slijmen, vloe-

ken, kleineren, complimenteren – enfin, die mag in woorden alles. Grenzen bestaan niet. Bij mijn weten is nog nooit een columnist in dit land veroordeeld voor beledigen.

Die ultieme vrijheid maakt het schrijven van columns een makkie, zou je denken. Het tegendeel is waar. Aanvullende capaciteiten zijn vereist, bijvoorbeeld over een goede smaak beschikken, kennis van zaken hebben, gezag uitstralen, vermaak bieden en respect tonen voor het (lezers)publiek. Een columnist moet zijn omgeving scherp kunnen observeren en niet alleen met zijn ogen maar met al zijn zintuigen. De columns van Neletta van Heuven, gepubliceerd in *Over de Pleinen* en gebundeld in dit boek, zijn voorbeelden dat zij dit genre beheerst. Met haar ogen en oren blijkt zij een scherp waarnemer van grote en kleine menselijke onhebbelijkheden die lezers, uiteraard vooral bij anderen, zullen herkennen.

Uiteindelijk geeft de persoonlijke schrijfstijl van elke columnist de doorslag. Die mag niet neutraal zijn maar moet een persoonlijke verteltrant weerspiegelen. Vleugjes melancholie, speelsheid en spot kenmerken de columns van Neletta. De gebeurtenissen die zij beschrijft spelen zich zonder uitzondering af binnen Deventer cafés en restaurants maar laten zich ook elders situeren. Het is terecht dat haar columns bereikbaar worden voor een breder publiek dan uitbaters en bezoekers van horecagelegenheden waar Neletta – u bent gewaarschuwd – regelmatig aanschuift met haar vraag '*is deze stoel vrij?*'

Leo Enthoven
oud-hoofdredacteur *Deventer Dagblad*

INHOUD

Dating – De Waagschaal 11
Sixties Alive – DokH2O 14
Opendakjesdag – Dikke van Dale 17
Samen – Grand Café Saint Tropez 21
Stoïcijnse vutter – De Borrelaer 25
Schoonmoeder – Jackies 29
De vaste jongens – Eetcafé de 7e Hemel 33
Trauma en Herstel – Da Mario 37
Lol en leed – Café Floors 40
Territoriumdrift – La Cantina 44
Familiediner – Huis Vermeer 47
Liefdesvlees – Restaurant Boas 51
Winkelvriendinnen – Chez Antoinette 55
Degradatiepijn Kowet – ROG 59
Nestbeleving – Pa & Ma 63
In de loge – 't Arsenaal 67
Toverwoord – Cucina 71
Poedel – De Doedel 75
De wind waait waar hij wil – Bouwkunde 79
Therapie aan de eetbar – Ciao 83
Erop of eronder – Moskou aan de IJssel 87
Dubbele roof – De Keizerskroon 91
Draagdansen – De Smaak van Deventer 95
Wonderbare spijziging – No.11. 99
Goesting – Goesting eten & drinken 103
Matpartij tegenover – Mattie 107
Lekker jezelf zijn – Le Thai Cuisine 111
Diepste wens – Madame Jeanette 115
Geraffineerde Verleidster – LokaalLokaal 119
Moeder moet er tussenuit – Slot-Kleverkamp 123
Hoe een bitterbal kan rollen – De Fermerie 127

DATING
DE WAAGSCHAAL 1

Als ik de hoek om kom bij de Waag zie ik ze zitten: de zonaanbidders. Op een rij, sommige met rode dekens over hun knieën. Zij vangen de eerste stralen op de daartoe aangewezen plek: de terrassen aan de noordkant van de Brink. Over de hele linie hebben de uitbaters hun rieten stoelen op de zon gericht. Bij de Waagschaal zie ik één lege stoel, in de gewenste positie.

"Is deze stoel vrij?" Ik heb geluk. Als Gaby mijn bestelling heeft opgenomen laat ik mij weldadig achterover zakken. De hele rij zit er ongegeneerd bij.

"Je koffie, Neletta." Ik breng het verkwikkende goedje naar mijn mond, maar word opgeschrikt door hinderlijke lichtflitsen. Ik traceer ze naar het spiegeltje van een vrouw van middelbare leeftijd die op de boeg van het terras heeft postgevat. Ze stift haar lippen in het zelfde rood als haar geplakte nagels. Een erg jeugdig jeansjasje glinstert boven een te strakke witte broek. Ze houdt het spiegeltje wat van zich af, zodat haar gezicht er op verschijnt.

Haar hele verleden komt in beeld.

Ze probeert een opstandige haarlok te corrigeren, maar die springt weer terug. Het grijs rukt genadeloos op in haar verpluisde lokken. Ze kijkt naar zichzelf als een keurslager die paardenvlees vermoedt waar hij op een haasbiefstukje rekent. Tja, we moeten het doen met wat we in ons DNA hebben meegekregen.

Met een zucht klapt ze de spiegel dicht en moffelt 'm weg. Dan kijkt ze op de klok van de Waag, vergelijkt de informatie met die van haar horloge en begint nerveus het plein te inspecteren.

Verwacht ze iemand? Wie? Ik zak achterover en sluit mijn ogen. Vragen plagen me, dus ik gluur af en toe tussen mijn wimpers door naar de nerveuze vrouw. Steeds sneller zwenkt haar hoofd, als een musje dat een kruimel zoekt. Dan valt het kwartje: ze heeft zich hier in de waagschaal geworpen op het pad van late liefde.

Het duurt niet lang voor ik het antwoord zie staan, aan de rand van het plein, tussen Waag en bieb. Een kleine, gedrongen man met walrussnor.

Stokstijf, alsof hij weigert zich in koud water te begeven. Een volle tube gel houdt zijn grijze haar, een pleeborstel, met moeite in het gelid. Een donker jack met witte ritsen houdt hem warm. Om zijn korte nek ligt een opvallende groen-wit geblokte sjaal gedrapeerd. Misschien is die sjaal afgesproken werk. De vrouw heeft haar date nu ook in het vizier, want ze maakt een gebaar alsof zij een poes in haar nek krabbelt. Dat brengt de man in beweging, traag, er moet veel gewicht worden verplaatst.

Om haar mond verschijnt een vertwijfeld lachje. Ze

veert pas omhoog als hij op armslengte is aangeland. Zij steekt haar hand zo uit dat hij er onmogelijk meer van kan maken.

Aarzelend noemen ze elkaars namen en gaan zitten. Hij bromt, zij fluistert. De felbegeerde klik is nog ver te zoeken.

Gaby komt hun bestelling opnemen. Als die klus geklaard is valt hun gesprek dood. Met onnatuurlijk hoge stem opent zij het gesprek: "Mooi gebouw, De Waag, vind je niet?"

De man bast terug: "Zeker, maar hij hangt wel scheef. De Martinitoren staat nog fier overeind." Alleen hij lacht. Het valt weer stil.

Als de afstand aan dit tafeltje al te groot is, hoe die tussen Deventer en Groningen te overbruggen?

Er wordt koffie met appeltaart en slagroom geserveerd. Gered. Geen betere remedie voor gestolde conversatie dan de mond vol gestolde slagroom.

Ze lijken nu volledig op te gaan in het vermalen van hun zoete heerlijkheid, eensgezind in hun streven zich deze uitzonderlijke ervaring door niemand te laten ontvreemden. Als belegen echtpaar zouden ze het goed doen: beide leggen zich van lieverlede neer bij de status quo waarin hoogtepunten enkel nog solitair worden genoten.

Plots pakt hij de rekening, bestudeert deze minutieus en bromt het bedrag. Beiden leggen hun aandeel op het schoteltje en staan op.

Ze zetten koers naar wat een oude Lada blijkt te zijn.

Zal zij instappen?

Nee, zij steekt haar hand uit, nog strakker dan in het begin.

Dan verdwijnen ze, hij in zijn Lada, zij in de Kleine Overstraat.

Als ik door het woud van stoelen het terras verlaat flitst een scherp licht in mijn ogen. Op een stoel ligt haar spiegeltje. Gebroken.

SIXTIES ALIVE
DOKH2O 2

Als je rond sixty bent en nog steeds alive bestaat er geen warmer bad dan Sixties Alive op DokH2O. Ik fiets de kade op waar de schepen loom wiegen in de zondagsrust. De beat slaat als korenwijn op mijn middenrif. De lentezon schijnt volop dus het terras puilt uit van de zestig-plussers, zo uit hun vrolijke hippietijd gestapt: jeans, leren jasjes en sjaals in primaire kleuren.

DokH20 ademt nostalgie als een sauna eucalyptus. Als ik het terras op kom word ik bestrooid met groet en glimlach, ook van mensen die ik niet of nauwelijks ken. De boodschap is: wij weten waarvoor je komt, dus je bent welkom. Er is geen stoel meer vrij, dus ik loop door naar binnen. Eerst munten kopen, een limonadeglas witte wijn in de hand en dan zacht naar voren oprukken waar ouwe rockers de sterren van de hemel spelen, een late roeping. Stoere kerels, ruig gitaarwerk. Een man mocht toen nog man zijn.

Het lukt me om een statafeltje te bereiken, zodat ik zicht krijg op de dansvloer. Een magere man met ziekenfondsbrilletje, rossige snor en kalend hoofd gaat op in een zelf gechoreografeerde solodans met houterige bewegingen en volledig uit de maat. Als je maar lang genoeg kijkt, blijkt het uit de maat dansen zijn eigen ritme te creëren. Alles kan hier.

De basgitarist zet nu The great pretender in en als op één sein vult de vloer zich met vrouwen in goed gevulde bloemetjesjurken, tanige types in tijgerprint en enkele met gedateerd decolleté. Ze dansen paarsgewijs, als eeneiige tweelingen. Al heupwiegend en draaiend, in een beteugelde, maar toch licht gewaagde vrije expressie, wasemen ze een sereen geluk uit. Het lijdt geen twijfel dat dit hun hoogtepunt van de maand is. Af en toe botst de nerd met bril op een tweetal, dat onverstoorbaar doorzwiert. Hij trouwens ook.

Ook na dit nummer wordt uitbundig geklapt en gejoeld. Dan gebeurt waarvoor ik gekomen ben: de vrouwen, met een enkele verdwaalde man ertussen, formeren zich in rijen: linedancing.

Als een vissenschool bewegen de zestigers zich van links naar rechts, van achter en naar voor, met eenvoudige uitgemeten pasjes, foutloos, althans de vrouwen. Ik raak in vervoering van deze magisch gestroomlijnde groepsparing, die het leven voor dit moment een suggestie van geborgenheid en passie biedt.

Kon ik maar instappen en me laten meevoeren naar hun Elyseïsche velden. Maar ik ken de pasjes niet.

Zoals aan alles komt ook aan dit verrukkelijke schouwspel een einde.

Niet getreurd, want nu trakteert de band ons op een onvervalst rocknummer dat zelfs mij over mijn bleuheid heen tilt. Naast mij gaat een Indonesische man die zo bij de Blue Diamonds weggelopen lijkt helemaal uit z'n dak en bij het tweede couplet is iedereen de schaamte voorbij. Alle leed van de na-oorlogse generatie wordt eruit gezweet. Geen betere therapie voor de getormenteerde zestigerziel dan Sixties Alive. Vanuit een ooghoek zie ik hoe de nerd, die ook nu zijn eigen ritme weet te handhaven, tegen het statafeltje beukt en een glas bier over mijn tasje kiepert. What the heck, het enige dat telt is Rock around the clock tonight.

Het nummer gaat naadloos over in Come on let's twist again; deze generatie Chubby Checkert er nog op los.

Mijn droge keel schreeuwt om wijn en mijn bezwete huid om zon. Buiten verkeert iedereen in nóg hogere sferen. In een hoek zie ik een lege stoel. Er naast zit de nerd, onderuitgezakt met zijn ogen dicht. "Is deze stoel vrij?" Hij kijkt niet op of om, zijn mond een verbeten streep. In zijn hand houdt hij een ontwricht ziekenfondsbrilletje.